

Türkçe ve Korecedeki "Baş(Kafa)" ve Başta Bulunan Organ Adlarıyla İlgili Deyimlerin İncelenmesi

S. Göksel TÜRKÖZÜ¹ S. Yeşim FERENDECİ²

ÖZET

Deyimler, cümle içindeki kelimenin kendi anlamından farklı anlamdaki dil birimlerini gösterir ve bir dili konuşan toplumun dünya görüşünü, inançlarını, gelenek, göreneklerini kısacası maddî - manevî kültürünü yansıtır. Bunlar, anlaşılması güç, dilbilgisi kurallarından kopuk özel ifadeler olduğu için yabancı dil öğrenenler açısından öğrenilmesi çok zordur. Bu yüzden Korece eğitiminde de deyimlerin önemi büyüktür.

Hangi dilde olursa olsun organ adları ile ilgili çok çeşitli deyimleri görmek mümkündür. Her dilde olduğu gibi Korecede de organ adlarıyla ilgili deyimler büyük önem taşımaktadır.

Bu çalışmamızda Türkçe ve Korecedeki "baş ve baştaki organ adları"yla ilgili deyimleri inceleyerek karşılaştırma yaptık. Bu deyimler arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları ortaya koymaya çalıştık. Bu kapsamda baş ve baştaki organlardan başlıca olanlarını yani yüz, göz, kulak, burun ve ağızla ilgili olanları inceledik. Bu incelemeyi yaparken Korece ve Türkçede anlam ve ifade bakımından benzer olan deyimler, anlamı benzer fakat ifadesi farklı deyimler, son olarak da ifadesi benzer fakat anlamı farklı olan deyimler olmak üzere deyimleri üç gruba ayırdık.

Sonuç olarak baş ve baştaki organ adları ile ilgili iki dilin deyimleri arasında pek çok benzer anlam ve ifadeye sahip deyimlerin çokluğu dikkati çekmektedir. Bu da iki dil ve kültür arasındaki benzerliklerin daha fazla ortaya çıkartılabilmesi için karşılaştırmalı çalışmaların gereğini ortaya koymaktadır.

¹Araş. Gör. Dr. A. U. Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Kore Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

²Öğr. Gör. A. Ü. Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Kore Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

ABSTRACT

idioms denote linguistic units in different meaning other than that of the meaning of itself of a word in a sentence, and reflect a language speaking society's worldly position, beliefs, traditions and customs, in short; its materialistic and spiritual culture. These are extremely difficult for those who are learning a foreign language since they are difficult to comprehend and special terms hurled away from grammatical rules.

Therefore, idioms have some major importance in teaching Korean. It is possible to come across with extremely various idioms involving names of organs, whatever language it may ever be. As in every language, the idioms involving names of organs carry great importance in Korean as well.

In our present study, we made a comparison through examining the idioms involving "names of organs relevant with the head and the names of organs found in the head" in Turkish and Korean languages. We tried to establish any similarities and differences between these idioms. In this context, we studied main organs in the head and head-relevant ones; that is, the face, the eyes, the ears, the nose, and the mouth. While conducting this study, we divided the idioms into three groups, namely the idioms which were similar in terms of meaning and expression in Korean and Turkish; and the idioms which were similar in terms of meaning but were dissimilar in terms of expression; and finally the idioms which were similar in terms of expression but were dissimilar in terms of meaning.

As a result, we identified numerous similarity and dissimilarity between the idioms about "names of organs relevant with the head and the names of organs found in the head" of the two languages in this regard. This result shows us that we need more research between Korean and Turkish.

1. GİRİŞ

Deyimler, cümle içindeki kelimenin kendi anlamından farklı anlamdaki dil birimlerini gösterirler. Bu şekilde deyimler, geleneksel olarak mecazî anlamlarda kullanılmaya başlanmış daha sonra da kalıplaşmış bir yapıyla herkes tarafından kullanıla gelmişlerdir.(Bağ vd, 1995:5).

Deyimler, kalıplaşmış sözlerdir. Bir deyimın sözcükleri değiştirilip yerlerine aynı anlamda da olsa başka sözcükler konulamaz ve deyimın söz dizimi bozulamaz. Deyimler, kısa ve özlü anlatım araçlarıdır. En az iki sözcükle kururlar ve biçim bakımından sözcük öbeği durumundaki deyimler ve cümle halindeki deyimler olmak üzere ikiye ayrılırlar.

Deyimler, bir dili konuşan toplumun dünya görüşünü, inançlarını, maddî ve manevî kültürünü, gelenek ve göreneklerini yansıtır. Deyimler, kültürel ya da tarihsel yönden gelenekleri gösterirler ve konuşma ortamında

doğal olarak kullanılırlar. Aksan(1987:89) da deyimlerin bir dili konuşan toplumun maddî ve manevî kültürünü yansıtan, o toplumun düşünme biçimini hatta nükte ve buluşlarını ortaya koyan, dilbilim açısından olduğu kadar yazın ve halkbilim açısından da önemli olan sözler olduklarını ifade etmektedir. Aynı kültür ve aynı dili paylaşan bir toplumun fertleri tarafından alışkanlık olarak kullanılan deyimler, yabancılar için öğrenilmesi ayrı bir çaba gerektiren ifadelerdir. Deyimler; anlaşılması güç, dilbilgisi kurallarından kopuk özel ifadeler olduğu için yabancı dil öğrenen öğrenciler açısından öğrenilmesi çok zordur. Bu yüzden Korece eğitiminde de deyimlerin önemi büyüktür. Hangi dilde olursa olsun organ adları ile ilgili çok çeşitli deyimleri görmek mümkündür. Her dilde olduğu gibi Korecede de organ adlarıyla ilgili deyimler büyük önem taşımaktadır.

Bu çalışmamızda Türkçe ve Korecede sık sık kullanılan "baş (kafa)" ve başta bulunan organ adları ile ilgili deyimler üzerinde inceleme yapacağız. Türkçe ve Korecede en çok kullanılan baş ve baştaki, "yüz", "göz", "kulak", "burun", "ağız" kelimeleriyle ilgili deyimleri ele alacağız.³ Bu deyimlerle ilgili özellikleri sınıflandırırken aşağıdaki sınırlamayı temel alacağız.

1. Korece ve Türkçede ifade ve anlamları benzer olan deyimler.
2. Anlamları benzer fakat ifadeleri farklı olan deyimler.
3. İfadeleri benzer fakat anlamları farklı olan deyimler.

Türkçe ve Korece, bilindiği gibi aynı dil ailesine yani Ural-Altay Dil Ailesine bağlı iki dildir⁴. Her ne kadar Korece'nin bu dil ailesine bağlı olmadığını iddia eden dilbilimciler olsa da biz bu çalışmada iki ünlü batılı dilbilimci Ramstedt ve Poppe'nin Korece ile ilgili görüşlerini benimseyerek iki dili aynı dil ailesinin birer üyesi olarak kabul ediyoruz.

Ancak, coğrafi açıdan uzaklık sebebiyle olsa gerek iki ülkenin dilleri ile ilgili karşılaştırmalı çalışmalar yok denecek kadar az yapılabilmektedir.

³ Bu çalışmada başta yer alan "alın", "dil", "diş", "kaş", "kirpik", "boyun", "çene" gibi organ adları ile ilgili deyimlere yer verilmemiştir. Bunun sebebi yapılan kaynak araştırmasında bu kelimelerle ilgili deyimsele ifadelerin Korecede yeterince bulunmamasıdır. Ayrıca bu çalışmada Türkçe deyimlerin anlamları, bilindikleri var sayılarak açıklanmamıştır.

⁴ Aslında, Korecenin hangi dil ailesine ait olduğu henüz tam olarak kesinlik kazanmamıştır. Son zamanlarda batılı dilbilimcilerin yaptıkları araştırmalarda Korecenin kökeni hakkında kesin bir sonuca varılmamıştır. Ancak Koreli dilbilimciler, Altay Dilleri üzerinde çalışmalar yapmışlar ve bu çalışmalar sonucunda G.J. Ramstedt(1928, 1952, 1957) ile N. Poppe(1960, 1965) gibi batılı dilbilimcilerin görüşüyle hem fikir olarak Korecenin Altay Dil Ailesine girdiğini savunmuşlardır(İ İksop vd.1997:16). Yine Poppe N(1965:46), 'Introduction to Altaic Linguistic' adlı kitabında 'Ural-Altay dil ailesi ile Korece arasındaki ilişki kesin olmasa bile Korece kesinlikle Ural-Altay dillerinin özelliklerini taşımaktadır' demektedir.

Bu çalışmamızın amacı, aynı dil ailesine ait olduğu düşünülen bu dilleri konuşan iki milletin söz varlığının önemli unsuru olan deyimlerden hareketle dil ve kültür yönünden benzerliklerini ve farklılıklarını ortaya çıkarmaktır.

2. DEYİMLERİN İNCELENMESİ (MORİ) - BAŞ(KAFA)

Başla ilgili deyimler arasında başın asıl anlamı dışında birçok farklı anlamlarını içeren deyimler bulunmaktadır. Baş; "düşünce", "karar" gibi soyut anlamlarda kullanılabilirdiği gibi her iki dilde de "başlangıç" anlamında kullanılmaktadır.

Korecedeki "Kafayı dinlendirmek" anlamına gelen "머리를 시키다(moriril şikida) — kafayı soğutmak" deyimini ile Korece ve Türkçede ortak olarak görülen "머리가 복잡하다(moriga boecabhada) — kafası karışık olmak" deyiminde "머리(mori)" yani baş kelimesi 'düşünce' gibi soyut bir anlam taşımaktadır. Yine "머리를 쓰다(moriril ssida) → kafayı kullanmak" deyiminde kafa kelimesi 'düşünce gücü'nü ifade eder.

İkinci olarak baş kelimesi bazı deyimlerde "insan", "adam" anlamına da gelmektedir. Mesela Korecedeki "머리를 모으다(moriril moıda) — kafayı toplamak" deyimini ve Türkçedeki "kafa kafaya vermek" deyimleri bu türdendir. Üçüncü olarak, baş kelimesi bazı deyimlerde "başlangıç" anlamında kullanılmaktadır. Korecedeki "머리끝에서 발끝까지(moriggiteso bal ggittgaci) — baştan ayak ucuna kadar" ve Türkçedeki "baştan ayağa" deyimlerindeki baş kelimesi "başlangıç" anlamında kullanılmaktadır.

2.1.1. Türkçe ve Korecede benzer anlam ve ifadeye sahip deyimler:

"Baş" kelimesinin kullanıldığı deyimlerden her iki dilde de benzer anlam ve ifadeye sahip olanlar, yapılan kaynak taramasında 8 tane olarak tespit edilmiştir. Aşağıdaki tabloda görülen bu deyimler, hem ifade hem de anlam yönünden tamamıyla benzerlik göstermektedirler.

KORECE DEYİM	OKUNUŞU	TÜRKÇE DEYİM
머리가 복잡하다	moriga bokcabhada	Kafası karışık olmak
머리가 숙으러지다	moriga sugırocida	Baş eğmek
머리끝에서 발끝까지	moriggiteso balggittgaci	Baştan ayağa
머리를 맞대다	moriril maddeda	Baş başa vermek
머리를 쓰다	moriril ssida	Kafayı kullanmak
머리속에 들어오다	Mori soge dırooda	Kafaya girmek
머리속에 자리 잡다	Mori soge cari cabda	Kafada yer edinmek
머리속이 비다	Mori sozi bida	Kafası boş olmak

2.1.2. Anlamları benzer fakat ifadeleri farklı deyimler:

"Baş" kelimesinin kullanıldığı deyimlerden anlamları benzer fakat ifadeleri farklı 7 deyim tespit edilmiştir. Korecede bazı deyimlerde baş(mori) kelimesinin "saç" anlamında kullanıldığı görülür. Örneğin Korece deyimlerden "머리 발이 서다(mori bari soda) — saçları diken gibi olmak" ifadesinde geçen baş kelimesi "saç" anlamını taşımaktadır. Fakat bu deyim Türkçe karşılığında baş(saç) kelimesi yerine "tüy" kelimesinin kullanıldığı görülmektedir. Korece "머리 발이 서다(mori bari soda) ve Türkçedeki "tüyleri diken diken olmak" deyimleri anlam bakımından benzerlik taşımaktadır. Ancak, Korece deyimde hem 'baş' hem de 'saç' anlamına gelen 'mori' kelimesi kullanılırken Türkçe deyimde ise 'tüy' kelimesi kullanılmaktadır.

Aşağıdaki tabloda yaptığımız sınıflandırmada 'Korece İfadesi' bölümünden kastedilen, deyimın Koreceden motamot çevirisidir. Yani, birinci deyim ele alırsak, Türkçe 'kafası durmak' deyiminde 'durmak' fiili kullanılırken Korece deyimde 'sertleşmek' fiili kullanılmaktadır. Bu nedenle bu iki deyimın ifadesi farklı olmasına rağmen anlamları benzerdir diyebiliriz.

No	KORECE DEYİM	OKUNUŞU	KORECE İFADESİ	TÜRKÇE İFADESİ
1.	머리가 굳다	moriga gudda	Kafası sertleşmek	Kafası durmak
2.	머리가 잘 돌아가다	moriga cal doragada	Kafası iyi dönmek	Kafası iyi çalışmak
3.	머리를 굴리다	morinil gullida	Kafayı yuvarlamak	Kafayı çalıştırmak
4.	머리 발이 서다	mori bari soda	Saçları diken gibi olmak	Tüylerin diken diken olması
5.	머리를 식키다	morinil şikida	Kafayı soğutmak	Kafayı dinlendirmek
6.	머리를 맞대다	morinil maddeda	Kafaları karşı karşıya koymak	Kafa kafaya vermek
7.	머리를 쳐들다	morinil çiyodilda	Kafayı hafifçe kaldırmak	Baş göstermek

2.1.3. İfadeleri benzer fakat anlamları farklı deyimler:

Türkçe ve Korecede ifadeleri benzer fakat anlamları farklı deyimler 7 tane olarak tespit edilmiştir. Aşağıdaki tabloda görülen deyimlerde ifade yönünden benzerlikler olsa da anlamlarında büyük farklılıklar görülmektedir. Örneğin, birinci deyimde "morinil moida"nın motamot çevirisi "kafayı toplamak" olduğu halde, anlamsal bakımdan Türkçedeki gibi "konsantre

olmak" anlamına gelmemektedir. Yine tablodaki yedinci deyimde "moriga apıda"nm motamot çevirisi "kafası ağrımak" olduğu halde, anlamsal bakımdan Türkçedeki gibi "başı ağrımak" anlamına gelmeyip "keyfi yerinde olmamak" anlamını taşımaktadır.

No	KORECE DEYİM	OKUNUŞU	K.A.A.	TÜRKÇE DEYİM
1.	머리롤 모으다	moriril moida	Görüş alış verişinde bulunmak için bir araya gelmek	Kafayı toplamak
2.	머리가 돌다	moriga dolda	Aklını yitirmek	Başı dönmek
3.	머리가 무겁다	moriga mugobda	Kafası yoğun olduğu için keyifsiz olmak	Ağırbaşlı olmak
4.	머리에 두다	morie duda	Yapılan bir öğüdü akıldan çıkartmamak	Kafaya koymak.
5.	머리 위에 올라서다	mori üe ollasoda	Düşüncesi diğerlerinin ilerisinde olmak	Başına çıkmak
6.	머리가 아프다	moriga apıda	Keyfi yerinde olmamak	Başı ağrımak
7.	머리가 크다	moriga kıda	Büyümüş olmak	Koca kafalı olmak

2.2. 얼굴 (OLGUL) - YÜZ(SURAT)

Korece ve Türkçedeki "yüz (surat)" ile ilgili deyimleri incelediğimizde, her iki dilde de kişilerin yüz ifadelerinin, mimiklerinin, dış görünüşlerinin ve yüz renklerinin değişkenliğine bağlı olarak bu ifadelerin kullanıldıklarını görmekteyiz.

Her iki dildeki "yüzü kızarmak" deyiminde kullanılan yüz kelimesi yüz rengini ifade etmektedir. Aynı şekilde Türkçede bulunan "yüzün yumuşak olması" ve Korece "천의 얼굴(çone olgul) — demirden yüz" kişilerin karakterini anlatan deyimlerdir. Ayrıca, "얼굴이 펴지다(Olguri pyocida) — yüzü açık olmak" ve Türkçe "yüzünü ekşitmek" deyimlerinde geçen yüz kelimesi, kişinin yüz ifadesini ya da karakterini yansıtmaktadır.

2.2.1. Türkçe ve Korecede benzer anlam ve ifadeye sahip deyimler:

Her iki dilde de yüz kelimesinin kullanıldığı anlam ve ifade bakımından tamamıyla benzer 4 deyim tespit edilmiştir. Bu deyimler, hem ifade hem de anlam yönünden tamamıyla benzerlik göstermektedirler.

No	KORECE DEYİM	OKUNUŞU	TÜRKÇE DEYİM
1.	낮을 붉히다	naçıl bulkida	Yüzü kızarmak
2.	두 개의 얼굴	Du gery olgul	İki yüzlü
3.	얼굴에 침을 뱉다	olgure çim betda	Yüzüne tükürmek
4.	얼굴을 돌리다	olgurıl doluda	Yüz çevirmek

2.2.2. Anlamları benzer fakat ifadeleri farklı deyimler:

Yüz kelimesinin kullanıldığı anlam bakımından benzer fakat ifadesi farklı 3 deyim tespit edilebilmiştir. Tablodaki ilk deyimde, Türkçe "yüzsüz olmak" deyiminin karşılığı olarak Korecede "yüz derisi kalın olmak" ifadesinin kullanıldığı görülmektedir. Görüldüğü üzere, ifadeleri farklı olmasına karşın bu iki deyim anlamaları benzerdir.

No	KORECE DEYİM	OKUNUŞU	KORECE İFADESİ	TÜRKÇE DEYİM
1.	낮가죽이 두껍다	Nadgacugi duggopda	Yüzünün derisi kalın olmak	Yüzsüz olmak
2.	낮을 들고 다닐 수 없다	naçıl dılgo danilsu opda	Yüzünü kaldırıp etrafta dolaşamamak	Kimsenin yüzüne bakamamak
3.	얼굴에 노랑꽃이 피다	olgure noranggoçi pida	Yüzünde san çiçek açmak	Yüzü sararmak.

2.2.3. İfadesi benzer fakat anlamı farklı deyimler:

Aşağıdaki tabloda görülen 2 deyimde ifadeler benzer fakat anlamlar farklıdır. Örneğin ikinci deyimde görülen 'yüz etmek' deyimini Korecede de aynı ifadeyle kullanılmaktadır. Ancak Korecedeki bu deyim 'yüzünü ekşitmek, surat asmak' anlamlarına gelmektedir. Türkçe 'yüz etmek' deyiminin anlamı 'alacaklısını borçlusuna ya da borçlusunu alacaklısına havale etmek' gelmektedir. Şayet Korece '얼굴을 하다(olgul hada) — • yüz etmek' deyimini Türkçe 'surat etmek' deyimini ile karşılaştırılırsa bu bağlamda iki dilin bu iki deyimini benzer anlam ve ifadeye sahiptir de diyebiliriz.

No	KORECE DEYİM	OKUNUŞU	K.A.A.	TÜRKÇE DEYİM
1.	얼굴이 퍼지다	olguri pyocida	Endişelerden kurtulmak	Yüzü açılmak
2.	얼굴을 하다	olgul hada	Yüzünü ekşitmek	Yüz etmek

2.3. 귀 (GÜ) - KULAK

Her iki dilin "kulak"la ilgili deyimlerinde kulak duyu organı, 'işitmek', 'dinlemek', 'bilgilendirmek' gibi anlamlar içermektedir.

Örneğin; "Kulağın hassas olması" anlamına gelen Korecedeki "귀가 밝다(güga bağda) → kulağın açık olması " Türkçedeki "kulak kabartmak" deyimini, "kulak aşinalığı kazanmak" anlamına gelen "귀가 들리다(güga ddullida) → kulağın delinmesi" ve "sağır olmak" anlamına gelen "귀가 먹다(güga mogda) → kulak yemek" deyimlerinde geçen 'kulak' kelimesi 'işitmek' anlamındadır.

Yine, Türkçedeki "Kulak asmak" deyimini ile benzer anlamı taşıyan Korecedeki "귀를 기울이다(gürü giurida) → kulak eğmek" deyimini ve Türkçe ve Korecede benzer anlam ve ifadeye sahip olan "kulaklarını açmak", "kulak vermek" deyimlerinde ise 'kulak' kelimesi 'dinlemek' anlamında kullanılmaktadır.

2.3.1. Türkçe ve Korecede benzer anlam ve ifadeye sahip deyimler:

Kulak organıyla ilgili benzer anlam ve ifadeye sahip deyimler 5 tane olarak tespit edilmiştir. Bu deyimler, hem ifade hem de anlam yönünden tamamıyla benzerlik göstermektedirler.

No	KORECE DEYİM	OKUNUŞU	TÜRKÇE DEYİM
1.	귀가 뜨이다	güga ddiida	Kulak kabartmak
2.	귀를 열다	günl yolda	Kulaklarını açmak
3.	귀를 세우다	günl seuda	Kulaklarını dikmek
4.	귀밀이 빨개지다	gü miti bbalgecida	Kulakları kızarmak
5.	귀에 익다	güe igda	Kulağa alışık olmak

2.3.2. Anlamları benzer fakat ifadeleri farklı deyimler:

Baş ve baştaki organ adlarıyla ilgili yapılan bu çalışmada anlamları benzer fakat ifadeleri farklı deyimlerden en fazla kulak kelimesinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Bunlar aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi 12 tanedir. Tablodaki ilk deyimde, Türkçe "kulağın keskin olması" deyiminin karşılığı olarak Korecede "kulağın berrak olması " ifadesinin kullanıldığı görülmektedir. Görüldüğü üzere, ifadeleri farklı olmasına karşın bu iki deyim anlamları benzerdir.

No	KORECE DEYİM	OKUNUŞU	KORECE İFADESİ	TÜRKÇE DEYİM
1.	귀가 맑다	güga magda	Kulağın berrak olması	Kulağın keskin olması.
2.	귀가 가렵다	güga ganyobda	Kulağı kaşınmak.	Kulağı çınlamak.
3.	귀동냥	güdongnyang	Kulak dilencisi	Kulak misafiri olmak
4.	귀를 기울이다	gürıl giurida	Kulak eğmek	Kulak asmak
5.	귀를 의심하다	gürıl iyşimhada	Kulaklarından şüphe etmek	Kulaklarına inanmamak
6.	귀에 못을 박히다	güe mosıl bakıda	Kulaklara çivi çakmak	Kulaklara kazımak
7.	귀 밖으로 듣다	gü baggiro dıdda	Kulağın dışından duymak	Bir kulağından girip diğer kulağından çıkmak
8.	귀밑에 피도 안 마르다	gümite pido an manda	Kulak altındaki kanın daha donmaması	Ağzı süt kokmak
9.	귀에 쟁쟁하다	güe cengceng hada	Kulaklarında çınlamak	Kulaklarında olmak.
10.	귀가 밝다	güga bağda	Kulağın açık olması	Kulağı hassas olmak
11.	귓등으로 듣다	gütđngiro dıdda	Kulak arkasıyla dinlemek	Yanm kulak dinlemek
12.	귀에 거슬리다	güe gosıllida	Kulağa ters gelmek	Kulakları tırmalamak.

2.3.3. İfadeleri benzer fakat anlamları farklı deyimler:

Kulakla ilgili olarak Türkçe ve Korecede benzer ifadeye sahip olup da anlamları farklı olan 3 deyim tespit edilebilmiştir. Örneğin, birinci deyimde "güga dullida"nın motamot çevirisi "kulağı delinmek" olduğu halde, anlamsal bakımdan Türkçedeki gibi "her şeyden haberdar olan" anlamına gelmemektedir.

No	KORECE DEYİM	OKUNUŞU	K.A.A.	TÜRKÇE DEYİM
1.	귀가 뚫리다	güga dullida	Yabancı dile karşı aşinalık kazanmak	Kulağı delik
2.	귀에 들어가다	güe dıro gada	Birinin kulağına gitmesi	Kulağına girmek
3.	귀를 주다	günlcüda	Kulak kabartmak	Kulak vermek

2.4. 눈 (NUN) - GÖZ

Korece ve Türkçede "göz"le ilgili deyimlerde "göz" duyu organı, 'hoşlanmak- hoşlanmamak', 'hatırlamak', 'göz dikmek', 'bakış açısı', 'bakmak', 'dikkat etmek' ifadelerini içermektedir. "Gözden düşmek" ve "göze girmek" her iki dilde de aynı şekilde kullanılmaktadır ve burada göz kelimesi 'hoşlanmak-hoşlanmamak' anlamında kullanılmaktadır. "Gözü yükseklerde olmak", "gözü başka bir şey görmemek" anlamında kullanılan Korecedeki "눈이 어둡다(nuni odupta) — gözü kararmak" ile Türkçedeki "gözü açılmak" deyimlerinde ise göz kelimesi 'ayırt etmek' anlamını taşımaktadır. Yine Türkçedeki göz koymak ve Korecedeki "눈을 돌리다(nunıl dollida) — gözü çevirmek deyimlerindeki göz de ilgiyi ifade etmektedir.

2.4.1. Türkçe ve Korecede benzer anlam ve ifadeye sahip deyimler:

Bu çalışmamızda anlamaları ve ifadeleri benzer deyimlerden en fazla göz kelimesinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Bunlar aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi 14 tanedir. Bu deyimler, hem ifade hem de anlam yönünden tamamıyla benzerlik göstermektedirler.

No	KORECE DEYİM	OKUNUŞU	TÜRKÇE DEYİM
1.	눈 깜짝할 사이	nun ggamccaggahal sai	Göz açıp kapayınca kadar
2.	눈도 깜짝 안 하다	nundo ggamccag an hada	Gözünü bile kırpmamak
3.	눈앞에 보이는 것 없이	nun ape boinn got obşi	Gözüne hiçbir şey görünmemek.
4.	눈감다	nun gamda	Gözlerini kapamak
5.	눈을 피하다	nunil pihada	Gözlerini kaçırmak
6.	눈 감아주다	nun gamacuda	Göz yummak
7.	눈이 높다	nuni nopda	Gözü yükseklerde olmak
8.	눈이 트이다	nuni ttida	Gözü açılmak
9.	눈과 귀가 되다	nun gova güga doda	Göz kulak olmak
10.	눈에는 눈 이에는 이	nüne nun ie i	Göze göz dişe diş
11.	눈애 없다	nüne obda	Gözünde olmamak.
12.	눈애 익다	nüne igda	Göz aşinalığı
13.	눈으로 말하다	nuniro malhada	Gözleriyle konuşmak
14.	눈앞이 캄캄하다	nunapi kamkamhada	Gözleri kararmak

2.4.2. Anlamları benzer fakat ifadeleri farklı deyimler:

Göz kelimesinin kullanıldığı anlam bakımından benzer fakat ifadesi farklı 7 deyim tespit edilebilmiştir. Tablodaki ilk deyimde, Türkçe "gözünün önüne gelmek" deyiminin karşılığı olarak Korecede "gözünün önüne çıkmak" ifadesinin kullanıldığı görülmektedir. Görüldüğü üzere, ifadeleri farklı olmasına karşın bu iki deyim anamları benzerdir.

No	KORECE DEYİM	OKUNUŞU	KORECE İFADESİ	TÜRKÇE DEYİM
1.	눈 앞에 나타나다	nunape natanada	Gözünün önüne çıkmak	Gözünün önüne gelmek
2.	눈 빠저도록 기다리다	nun bbacidorog gidarida	Gözleri düşecek şekilde beklemek	Dört gözle beklemek
3.	눈에 넣어도 아프지 않다	nune noodo ap ci anda	Gözünün üzerinde bile olsa ağrı hissetmemek	Göz bebeği olmak
4.	눈에 들다	nune dilda	Hoşuna gitmek	Göze girmek
5.	눈에 띄다	nune ddida	Gözünün önünde uçmak	Göze çarpmak
6.	눈이 꺼지다	nuni ggocida	Gözünün rengi sönmek	Gözlerinin ışığı sönmek
7.	눈이 빠다	nuni bbida	Gözü burkulmak	Gözleri kaymak.

2.4.3. İfadesi benzer fakat anlamları farklı deyimler:

Yapılan kaynak taramasında göz kelimesinin kullanıldığı ifadesi benzer fakat anlamı farklı sadece 1 deyim tespit edilebilmiştir. Örneğin, aşağıdaki deyimde "nun bagge nada"nın motamot çevirisi "gözün dışına çıkmak" olduğu halde, anlamsal bakımdan Türkçedeki gibi "gözden düşmek" anlamına gelmemektedir.

No	KORECE DEYİM	OKUNUŞU	K.A.A.	TÜRKÇE DEYİM
1.	눈 밖에 나다	nun bagge nada	Sevdiği bir şey veya birini artık sevmemek	Gözden düşmek

2.5. 코 (KO) - BURUN

"Burun" organının kullanıldığı deyimlerde bu kelime genellikle her iki dilde de 'Bir kişinin ukala olması', 'kişinin inatçı olması', 'kişinin belli bir konuda sıkıntı çekmesi' anlamlarını ifade etmektedir. Korecedeki "코가

높다(koga nopda) — bumu yükseklerde olmak" ile Türkçedeki "bumu kaf dağında olmak" ve "burnu havalarda olmak" deyimlerinde "burun" kelimesi 'bir kişinin ukala olması' anlamında kullanılmaktadır. Korecedeki "코대를 세우다(kotderıl seuda) —* burun direği dimdik olmak" deyiminde 'inat', yine Korecedeki "코를 찌르다(koni ccında) — burnunu dürtmek" ile Türkçedeki "anasından emdiği sütün burnundan gelmesi" deyimlerinde ise "burun" kelimesi 'sıkıntı çekmek' anlamına gelmektedir.

2.5.1. Türkçe ve Korecede benzer anlam ve ifadeye sahip deyimler:

Yapılan kaynak taramasında burun kelimesinin kullanıldığı, her iki dilde de benzer ifade ve anlama sahip sadece, 2 deyim tespit edilebilmiştir. Bu deyimler, hem ifade hem de anlam yönünden tamamıyla benzerlik göstermektedirler.

No	KORECE DEYİM	OKUNUŞU	TÜRKÇE DEYİM
1.	코 앞도 보지 못 하다	ko apdo boci mothada	Burnunun ucunu görememek
2.	코가 솟다	koga sotda	Burnu kalkmak.

2.5.2. Anlamları benzer fakat ifadeleri farklı deyimler:

Burun kelimesinin kullanıldığı anlam bakımından benzerlik gösterip ifadesi farklı 5 deyim tespit edilebilmiştir. Tablodaki ilk deyimde, Türkçe "burnu havada olmak" deyiminin karşılığı olarak Korecede "burnu yüksek olmak" ifadesinin kullanıldığı görülmektedir. Görüldüğü üzere, ifadeleri farklı olmasına karşın bu iki deyim anamları benzerdir.

No	KORECE DEYİM	OKUNUŞU	KORECE İFADESİ	TÜRKÇE İFADESİ
1.	코가 높다	koga nopda	Burnu yüksek olmak	Burnu havada olmak Burnu büyülemek
2.	코를 맞대다	korıl maddeda	Burunları birbirine değirmek	Burnuna girmek
3.	코를 세우다	korıl seuda	Burnunu dikmek	Burnunun dikine gitmek
4.	코가 납작해지다	koga napcaghecida	Burnu yassılaşımak	Burnu sürtülmek
5.	코끝이 찡하다	ko ggıçı ccinghada	Burnunun ucu sızlamak	Burnunun direği sızlamak
6.	코를 찌르다	korıl ccında	Burnunu dürtmek	Burnunun direği kırılmak

2.5.3. İfadeleri benzer fakat anlamları farklı deyimler:

Burun kelimesinin kullanıldığı, ifadesi benzer fakat anlamı farklı sadece 1 deyim tespit edilebilmiştir. Örneğin, aşağıdaki deyimde "koga bbacida"nm motamot çevirisi "burnu düşmek" olduğu halde, anlamsal bakımdan Türkçedeki gibi "çok pis bir kokudan dolayı burnun işlevini yapamaz hale gelmesi" anlamına gelmeyip tabloda görüldüğü gibi güçten düşmek anlamına gelmektedir.

No	KORECE DEYİM	OKUNUŞU	K.A.A.	TÜRKÇE DEYİM
1.	코가 빠지다	koga bbacida	Güçten düşmek	Bumu düşmek

2.6. 입 (İB) - AĞIZ

Her iki dilde de "ağız" la ilgili deyimlerde ağız duyu organı 'söylemek-konuşmak', 'ağız tadı' ve 'ağız alışkanlığı' ifadelerini içermektedir. Türkçedeki "ağızdan kaçırmak", "ağızdan çıkarmak", "입에 올리다(ibe ollida) → ağza kaldırmak", "ağızını açmak" deyimlerinde kullanılan ağız kelimesi 'söylemek' ifadesini içerir. "입만 살다(imman salda) — laf kalabalığı yapmak"da konuşmak anlamı olup, yemek seçen anlamına gelen 입이 짧다(ibi ccalbda) —* ağız kısa" ve "ağızıma layık" deyimlerinde de yeme zevki anlamını görürüz. Korecedeki "çenesi düşük olmak" anlamına gelen "입이 가볍다(ibi gabyobda) — ağız hafif ve "ağız sıkı olmak" anlamına gelen '입이 무겁다(ibi mugobda) → ağız ağır" deyimlerinde kullanılan ağız kelimesi "konuşma alışkanlığı" anlamını ifade etmektedir. Türkçedeki "ağız açık kalmak" deyiminde kullanılan ağız kelimesi ise "şaşmak" anlamını içermektedir.

2.6.1. Türkçe ve Korecede benzer anlam ve ifadeye sahip deyimler:

Her iki dilde de anlam ve ifade bakımından benzerlik gösteren 6 deyim tespit edilmiştir. Bu deyimler, hem ifade hem de anlam yönünden tamamıyla benzerlik göstermektedirler.

No	KORECE DEYİM	OKUNUŞU	TÜRKÇE DEYİM
1.	입 밖에 내다	ib bagge neda	Ağızdan çıkarmak
2.	입에 대다	ibe deda	Ağza sürmek
3.	입에서 입으로	ibeso ibiro	Ağızdan ağza
4.	입에서 젖내가 나다	ibeso cotnega nada	Ağız süt kokmak
5.	입을 열다	ibil yolda	Ağızını açmak
6.	입에 자물쇠를 채우다	ibe camulsörl çeuada	Ağızına kilit vurmak

2.6.2. Anlamları benzer fakat ifadeleri farklı deyimler:

Yapılan kaynak taramasında ağız kelimesinin kullanıldığı, anlamları benzer fakat ifadeleri farklı 11 deyim tespit edilmiştir. Tablodaki ilk deyimde, Türkçe "ağzını her açısında" deyiminin karşılığı olarak Korecede "sadece biraz gülümsediği an" ifadesinin kullanıldığı görülmektedir. Görüldüğü üzere, ifadeleri farklı olmasına karşın bu iki deyim anlamları benzerdir.

No	KORECE DEYİM	OKUNUŞU	KORECE İFADESİ	TÜRKÇE DEYİM
1.	입만 뺨갓하면	imman bbonggithamyon	Sadece biraz gülümsediği an	Ağzını her açısında
2.	입만 아프다	imman apıda	Sadece ağız ağrımak	Ağız yorulmak
3.	입맛이 떨어지다	immaşi dorocida	Ağzının tadı düşmek	Ağzının tadı kaçmak
4.	입에 꿀을 바른 말	ibe ggurıl barın mal	Ağza bal süren söz	Ağzından bal damlamak
5.	입에서 신물이 나다	ibesö şinmuri nada	Ağzında bitki bitmek	Dilinde tüy bitmek
6.	입이 더럽다	ibi doropda	Ağız kirli olmak	Ağız bozuk olmak
7.	입이 많다	ibi manta	Ağız çok olmak	(Bir evde) Boğaz çok olmak.
8.	입이 싸다	ibi ssada	Ağız ucuz olmak	Ağız gevşek
9.	입이 가볍다	ibi gabyobda	Ağız hafif olmak.	Çenesi düşük olmak
10.	입이 찢어지다	ibi ccicocida	Ağız yırtılmak	Ağız kulaklarına varmak
11.	입이 떨어지지 않는다	ibi ddorocici anta	Ağız düşmemek (ayrılmamak)	Ağızına varmamak

2.6.3. İfadesi benzer fakat anlamı farklı deyimler:

İfadelerinde benzerlik ancak anlamlarında farklılıklar görülen sadece 2 deyim tespit edilebilmiştir. Örneğin, aşağıdaki birinci deyimde "ibıl moıda"nın motamot çevirisi "ağzını toplamak" olduğu halde, anlamsal bakımdan Türkçedeki gibi "seviyesiz konuşma yapmayıp karşıdakine saygı göstermek" anlamına gelmemektedir.

No	KORECE DEYİM	OKUNUŞU	K.A.A.	TÜRKÇE DEYİM
1.	입을 모으다	ibıl moıda	Hep bir ağızdan bir karara varmak	Ağzını toplamak
2.	입이 타다	ibi tada	Hatası ortaya çıkar diye endişe etmek	Ağzı yanmak

3. SONUÇ

Herhangi bir yabancı dildeki deyimlerin öğrenilmesinin, bir yabancı için gerçekten zor olduğu söylenebilir. Yabancı bir dilde deyimleri öğrenmek ancak o dilin konuşulduğu ülkede bir süre yaşamakla, ya da o toplumun yazılı kaynaklarından gereğince yararlanmakla elde edilebilecek bir birikimdir. İki dilde deyimlerde görülen farklılıklar bir yabancı dili öğrenirken beliren kültür çatışmasının sebebi de olabilmektedir. Deyimlerin karşılaştırılması değişik kültürler arasındaki farklılıkları veya varsa benzerlikleri gün ışığına çıkartmaktadır.

Her toplumda belli durumlarda söylenmesi gelenek haline gelmiş sözler, duyguları açığa vuran ifadeler vardır. Örneğin; bir kimseyle karşılaşıldığında onu selamlarken, bir kimseden yardım ve iyilik görüldüğünde, bir şey rica edildiğinde ya da hasta olduğunu öğrendiğimiz kimseye söylenen sözler gibi. Yabancı dil öğrenen bir kişinin o dili öğrenirken yalnızca onun dilbilgisini ve kelimelerin sözlüklerde geçen kullanım şekillerini öğrenmekle yetinmeyip, o dili konuşan toplumun kültürünü, insanlar arasındaki davranış biçimlerini, değişik durumlarda söylenmesi gereken sözleri, tepki tarzlarını , hitap şekillerini de tanıması gerekir.

Bu çalışmamızda Türkçe ve Korecedeki baş ve baştaki organ adlarıyla ilgili deyimleri inceleyerek karşılaştırma yaptık. Bu kapsamda baş ve baştaki organlardan başlıca olanlarını yani yüz, göz, kulak, burun ve ağızla ilgili olanları inceledik. Bu incelemeyi yaparken Korece ve Türkçede anlam ve ifade bakımından benzer olan deyimler, anlamı benzer fakat ifadesi farklı deyimler, son olarak da ifadesi benzer fakat anlamı farklı olan deyimler olmak üzere deyimleri üç gruba ayırdık. Çalışmamızda iki dilde kullanılan

baş ve baştaki organ adlarıyla ilgili deyimler arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları ortaya koymaya çalıştık.

Yapılan bu çalışmada Korece ve Türkçede birçok bakımdan benzerlik gösteren baş ve baştaki organ adlarıyla ilgili toplam 101 deyim incelenmiştir. Her iki dilde büyük benzerlikler gösteren ve ortak özelliklere sahip deyimler içinde en fazla "baş"(22) ve "göz"(22) organ adlarının kullanıldığı göze çarpmaktadır. Daha sonra sırasıyla "kulak"(20) ve "ağız"(19) kelimelerinin kullanıldığı deyimler yer almaktadır. "Yüz"(9) ve "burun"(8) kelimelerinin kullanıldığı deyimler, ortak özelliğe sahip deyimler içerisinde en az miktarda olanlardır. Genel olarak bakıldığında, Türkçe ile Korecede, baş ve baştaki organ adlarıyla ilgili benzer anlam ve ifadeye sahip deyimlerin çokluğu dikkat çekmektedir. Çalışmamızda yer verdiğimiz, yüz bir deyimden otuz dokuzunun hem anlamlarında hem de ifadelerinde benzerlik görülmektedir. Anlamları benzer olduğu halde farklı şekilde ifade edilen deyim sayısı kırk altı olarak tespit edilmiştir. Yine incelenen deyimlerden on altısının da ifadelerinde benzerlik olmasına rağmen anlamlarında farklılık olduğu görülmüştür.

Görüldüğü üzere aynı dil ailesine ait olduğu düşünülen bu iki dilin baş ve baştaki organ adlarıyla ilgili deyimlerinde küçümsenmeyecek bir benzerlik vardır. Korece öğrenen Türk öğrencilerin Kore diliyle kültürünü daha iyi öğrenebilmeleri ve yakından tanıyabilmeleri için, Korecede önemli bir yere sahip olan deyimlerin daha verimli bir şekilde eğitim programına alınması gerekmektedir. Bu düşünce çerçevesinde Korece ile Türkçe deyimlerden ortak özelliklere sahip deyimlerin öncelikli olarak öğretilmesi gerektiğine inanıyoruz.

Kore toplumu ve Türk toplumu arasındaki ilişkilerin artması için Türkçe ve Korece üzerine karşılaştırmalı incelemelerin gerekliliğine inanarak hazırladığımız bu çalışmamızın ileride yapılacak çalışmalara bir kaynak olacağı kanısındayız. İleride Kore dili ve Türk dili ile ilgili karşılaştırmalı çalışmaların daha da çoğalmasını gerektiğine inanıyor ve bu iki kültür ve dil arasındaki benzerliklerin daha fazla araştırma yapılarak gün ışığına çıkmasını ümit ediyoruz. Bu çalışmamızın yeni bir adım olması umuduyla daha sonra yapılacak çalışmalara ışık tutmasını diliyoruz.

KISALTMALAR

K.A.A., Korece Asıl Anlamı.

KAYNAKLAR

- Aksan, Doğan.(1987). *Türkçenin Gücü*. Ankara:Türkiye İş Bankası Kültür Yayınlan.
- Aksoy, Ö.Asım.(1994). *Deyimler Sözlüğü.İstabil:İnkûap* Kitabevi.
- Bag, Gabsu.(1998). *Genel Korecenin Yazı Şekli ve İfadeleri(일반 국어의 문체와 표현)*. Seul: Cimmundan Yayınevi.
- Bag, Yongcun vd.(1995). *Deyimler Sözlüğü(관용어 사전)*. Seul: Dehaksa Yayınevi.
- Dergah Yayınları.(1982). *Deyimler Sözlüğü*, Dergah Yayınevi.
- Gang, Ügyu.(1998). *Korece Deyimlerle İlgili Araştırma(국어 관용표현 연구)*. Busan: Secong Yayınevi.
- İ, Gimun.(1997). *Yeni Korece Sözlük(새국어 사전)*. Seul: Dusan Donga Yayınevi.
- İ, İksop vd.(1997). *Kore Dili(한국의 언어)*. Seul: Shingu Munhvasa Yayınevi.
- Poppe, N.(1965). *Introduction at Altaic Linguistics*. Wiesbaden: Otto Harrassowits Yayınevi.
- Türközü, S.Göksel.(2003). "Dil ve Kültür Açısından Korece Eğitimi Araştırması(언어문화적 측면에서 한국어 교육 연구)" Korece Eğitimi Enstitüsü Dergisi(국어교육학회지), Sayı 16, 5-39